

En memòria de Joan Antoni Samaranch Torelló (1920-2011)

Joan Bassegoda Nonell

Acadèmic supernumerari. President d'Amics de Gaudí.

Es tracta de glossar, segons disposa el Reglament acadèmic, la figura d'un membre numerari ingressat l'any 1974, el qual però, degut a la seva personalitat i executòria, desborda àmpliament els límits del que seria un simple comentari sobre el primer marquès de Samaranch, en el si d'aquesta Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi, car ben coneguda, publicitada, enaltida i divulgada ha estat l'enorme quantitat d'activitats en el camp de les belles arts, la indústria, la política, l'esport, la diplomàcia i tantes altres circumstàncies en les quals ha deixat inscrit, de forma inesborrable, el testimoni de la seva particular manera de produir-se.

Em limitaré a desgranar un seguit de fets i accions que afecten la meva perllongada relació amb ell que, per a mi, constitueix un motiu d'orgull i gratitud.

El 1973, essent jo secretari general d'aquesta corporació vaig tenir l'oportunitat d'unir la meua proposta a la del president Frederic Marès, d'inoblidable record, i la de Joan Antoni Maragall Noble, per a l'ingrés, en qualitat de numerari, com a protector de la secció d'Arquitectura de l'Acadèmia. Aprovada unànimement la proposta el 20 de març de 1974, el president Marès m'envià a sol·licitar l'acceptació del senyor Samaranch, aleshores president de la Diputació de Barcelona. Concedida l'oportuna audiència em rebé el candidat en el seu despatx de l'edifici que, per voluntat seva, es va dir novament Palau de la Generalitat. Recordo que en el despatx presidencial, damunt d'una llibreria hom podia veure un retrat dedicat del Cap de l'Estat i una bandera espanyola i, també un retrat de José Antonio Primo de Rivera, al costat d'un gerro amb cinc roses vermelles.

Feta la proposta en nom de l'Acadèmia, Samaranch acceptà tot seguit i, en dir-li que li corresponia designar l'acadèmic encarregat del discurs de contesta al seu d'ingrés, em demanà gentilment si volia acceptar dita comesa, i d'aquesta manera en el curs de la sessió solemne extraordinària de 31 d'octubre de 1974, en el Saló Daurat de la Casa Llotja de Mar llegí el discurs *El deporte y las Bellas Artes*, davant una sala totalment plena, presidida per Frederic Marès Deulovol i l'assistència a l'estrada del Capità General de Catalunya, Salvador Bañuls Navarro, el Cardenal Arquebisbe de Barcelona Narcís Jubany Arnau, i del Governador Civil de la Província, Rodolfo Martín Villa.

La col·laboració de Samaranch en les tasques pròpies de l'Acadèmia, pel que a mi es refereix, va ser continuada i eficaç. El mateix any 1974 es publicà el meu llibre *El templo romano de Barcelona*, imprès al Taller Escola de la Diputació Provincial de Barcelona i, tot seguit em va encarregar un detallat informe sobre la tela *La pesca a l'encesa*, conservada al Museu Marítim de Barcelona. Tot seguit el president de la Diputació m'encarregà un dictamen sobre la propietat de la casa Llotja de Mar per part de la Diputació de Barcelona, en mèrits a la documentació de l'arxiu documental de l'Acadèmia.

L'any 1976 per mitjà de l'ambaixador d'Espanya a Paraguai, senyor Carlos Fernández Shaw, per indicació de Joan Antoni Samaranch, vaig presentar una exposició i unes conferències sobre Gaudí i l'arquitectura catalana a Asunción, a més de diferents activitats culturals.

L'any 1980, essent Samaranch ambaixador d'Espanya a la Unió Soviètica i Mongòlia, invità el president Marès a visitar Moscou en ocasió de la designació com a acadèmic corresponent de l'Acadèmia de Sant Jordi del vicepresident de l'Acadèmia moscovita.

El mes de febrer del 1980, l'ambaixador Samaranch invità el secretari de Sant Jordi, professor Bassegoda i senyora, a visitar Moscou per tal de pronunciar una conferència al Museu d'Arquitectura de la capital de la URSS i, per bé que feia molt de fred i era difícil moure's per la controladíssima ciutat en temps de Breznev, un públic nombrós s'aplegà per escoltar atentament la descripció de les característiques de l'art de Gaudí. De manera que l'endemà calgué repetir la xerrada a l'Escola Oficial d'Idiomes. L'ambaixador Samaranch ens hostatjà a la seva residència oficial i ens conduí a l'editorial Stroyzdat, en què em proposaren la redacció d'un llibre sobre Gaudí, el primer editat en llengua russa, aparegut el 1986.

L'ambaixador arranjà per a nosaltres una detinguda visita al Museu del Kremlin i l'assistència al Palau de Congressos a la representació magnífica de ballet *Don Chisciotte*, música d'Aloisius Ludwig Minkus i coreografia de Marius Petipa.

Tot plegat, una agradable estada a la residència de l'ambaixador Samaranch, decorada amb pintures de Ramon Casas, Isidre Nonell i d'altres mestres de la col·lecció particular de Joan Antoni Samaranch.

Més endavant vaig tenir ocasió, com a president de l'Acadèmia de Sant Jordi, d'acompanyar-lo a l'acte de nomenament de membre numerari de la Reial Acadèmia de Doctors de Catalunya i altres significades activitats en els múltiples camps de la vida pública i cultural en la qual es va distingir de manera notable i que li valgué, a més de nombroses condecoracions, el títol de Doctor Honoris Causa de deu universitats d'arreu del món.

Després de la seva estança a Moscou com a ambaixador i vicepresident del Comitè Internacional Olímpic, va ser elegit president d'aquest Comitè i ben coneguda és la seva acció que culminà en la designació de Barcelona com a seu dels Jocs Olímpics de 1992, de tan extraordinari record.

És realment incompreensible que no hi hagi a la seva ciutat nadiua cap carrer o avinguda que dugui el seu nom i, en canvi s'hagi produït una falsa llegenda en torn de la seva figura.

Crec un deure de gratitud i d'admiració reconèixer els mèrits d'aquesta figura insigne que honora la ciutat en què va néixer i el país al qual distingí amb la seva actuació, dins d'activitats tan diverses i destacades.

En aquest breu però sentit elogi de la seva figura i mèrits, no vull deixar de mencionar el recolzament, juntament amb el de Frederic Marès i el del vescomte de Güell, a la candidatura per la qual vaig ser elegit president d'aquesta Reial Acadèmia el 1990.

19 de gener de 2011